

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти
«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ ВИРОБНИЦТВУ»**

Актуальні проблеми ветеринарної медицини

14 квітня 2023 року

Біла Церква

2023

УДК 378-053.6:63:001:636.09(063)

Молодь – аграрній науці і виробництву. Актуальні проблеми ветеринарної медицини: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Біла Церква, 14 квітня 2023 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2023. – 211 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р. екон. наук, професор.
Варченко О.М., д-р. екон. наук, професор.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор.
Зубченко В.В., канд. екон. наук, доцент.
Власенко С.А., д-р вет. наук, професор.
Шаганенко Р.В., канд. вет. наук, доцент.
Ластовська І.О., канд. с.-г. наук, доцент.
Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук, доцент.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук.

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти «Молодь – аграрній науці і виробництву» (14 квітня 2023 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету. Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

анамнестичними даними у всіх тварин відмічено невідповідність годівлі до встановлених норм за основними показниками співвідношення поживних речовин з врахуванням породних та вікових особливостей (годівля висококалорійною їжею, згодовування недоброякісних та зіпсованих кормів, різка зміна раціону, напування тварин водою низької якості тощо), що призводило до надлишкової маси тіла та розвитку порушень з боку шлунково-кишкового каналу. Слід зазначити, що панкреатопатію діагностували у собак в результаті пізнього звернення власників тварин у ветеринарну клініку.

У тварин відмічали сильне пригнічення та больову реакцію в епігастрії, деякі тварини займали вимушену позу «молільника». Цей біль не посилювався за глибокого вдиху і кашлю, який можна диференціювати від холециститу, виразки шлунку або ентероколіту. У собак встановили часту блювоту, що поновлювалася після кожного прийому води. Під час нападів блювоти біль у череві посилювався. У 71,4 % тварин панкреатит проявлявся діареєю, калові маси рідкі, смердючого запаху і сірого кольору. У 28,6 % собак актів дефекації взагалі не спостерігали, що зумовлено антиперистальтикою і парезом кишечника. У хворих собак виявили анорексію, анемічність кон'юнктиви, гіпертермію (до 40,8 °С), тахікардію і тахіпноє.

За сонографічного дослідження – дифузне збільшення підшлункової залози, запалення та набряк тканин, нерівність і нечіткість контурів за рахунок інфільтрації парапанкреатичної зони. В залозі виявляли гіпоехогенні зони, розташовані дифузно понад 1 см в діаметрі, які зайняли від 20 до 60 % об'єму органу. За морфологічного дослідження крові встановили олігоцитемію, олігохромемію, низькі значення гематокриту, підвищене ШОЕ. За біохімічного дослідження крові встановили гіпопротеїнемію, гіпоальбумінемію (22,1 % від загального білка), збільшення загального білірубіну (8,9±1,32 мкмоль/л), гіперферментемію α -амілази (в 2,6 рази), ліпази (279,16±12,34), АлАТ (в 1,7) і АсАТ (в 2 рази).

Таким чином, у собак за панкреатиту відбуваються зміни не тільки клінічного статусу, а й змінюється істотно гематологічний профіль крові, на що вказують олігоцитемія, олігохромемія, гіпопротеїнемія, гіпоальбумінемія, гіпербілірубінемія, гіперферментемія α -амілази, ліпази, АлАТ і АсАТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міластная А.Г. Сучасні аспекти лікування собак, хворих на деструктивний панкреатит. Науковий вісник НУБіП України: Серія: Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва. 2018. № 285. С. 204–211.
2. Clinical Utility of Diagnostic Laboratory Tests in Dogs with Acute Pancreatitis: A Retrospective Investigation in a Primary Care Hospital / Y.M. Hirano et al. Journal of Veterinary Internal Medicine. 2016. 30 (1). P. 116–122. DOI:10.1111/jvim.13660
3. Advances in the diagnosis of acute pancreatitis in dogs / H. Cridge et al. J Vet Intern Med. 2021. 35(6). P. 2572–2587. DOI:10.1111/jvim.16292.
4. Інформативність сонографічного дослідження у діагностиці захворювань підшлункової залози собак / О.П. Тимошенко и др. Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун. Біла Церква, 2007. Вип. 44. С. 159–162.
5. Cridge H., Lim S.Y., Algül H., Steiner J.M. New insights into the etiology, risk factors, and pathogenesis of pancreatitis in dogs: Potential impacts on clinical practice. J Vet Intern Med. 2022. 36(3). P. 847–864. DOI: 10.1111/jvim.16437.
6. Hyperlipasemia in critically ill dogs with and without acute pancreatitis: Prevalence, underlying diseases, predictors, and outcome / J.K. Prümmer et al. J Vet Intern Med. 2020. 34(6). P. 2319–2329. DOI:10.1111/jvim.15902.

УДК 619:616.34-008.314.4-084:636.2-053.2

КОСТЮК А.О., магістрантка

Науковий керівник – **ПІДДУБНЯК О.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ, ЕТИОЛОГІЯ ТА КЛІНІЧНІ СИМПТОМИ ЗАХВОРЮВАНЬ КОНЕЙ ІЗ СИНДРОМОМ КОЛІК

Встановлено, що хвороби з синдромом колюк є поширеними серед коней, причини їх зумовлені здебільшого порушенням умов годівлі та утримання. Катаральну ентералгію у коней реєстрували в 41,2 % від загальної кількості захворілих із синдромом колюк, яка проявлялася збудженням, в період ремісії – пригніченням, у деяких тварин незначна гіпертермія (38,7–39,1⁰ С), частота пульсу – 25–30 уд./хв, частота

дихання – 17–22 дих/ рухів за хв. Тварини здебільшого стояли, опустили голову вниз або оглядалися на черево, стогнали, приймали позу до сечовиділення, сеча виділялася невеликими порціями, інколи взагалі відсутня. Акт дефекації почашений, калові маси не сформовані, з великою кількістю неперетравлених решток корму та слизу. Метеоризм кишечника реєстрували у 29,4 % коней, який розвивався поступово: температура тіла в нормі, тахіпноє (46–56), тахікардія (60–66 уд/хв), у тварин відмічали збільшення черева, напруження черевних м'язів, періоди збудження змінювалися періодами пригнічення, акт дефекації у 66,7 % тварин відсутній. За копростазу (20,6 % тварин) клінічні ознаки були нестерпними: коні „шкребли” грудними кінцівками землю, озиралися на черево, безцільно блукали, обережно лягали, стогнали, качалися по землі і знову вставали, періодично у них проявлявся стогін, анорексія, язик із сірим нашаруванням, з ротової порожнини гнильний запах, дефекація не часта.

Ключові слова: коні, коліки, шлунок, кишечник, ентералгія, метеоризм, копростаз, дефекація.

При порушенні умов утримання, годівлі або експлуатації у коней можуть виникати захворювання системи органів травлення, серед яких чільне місце займають хвороби із симптомокомплексом кольок [1–3]. Цей синдром охоплює велику групу захворювань і є найгострішою проблемою будь-якої кінної ферми [4, 5]. Причини виникнення їх найрізноманітніші: переохолодження, напування холодною водою, дача води або зерна відразу після фізичного навантаження, згудування кормів багатих на крохмаль, і навпаки, зменшення в раціоні клітковини, різкий перехід на висококалорійний корм, годівля легкозброджувальними кормами (свіжа конюшина, люцерна) у великій кількості, а також уражених токсигенними грибами, стрес, який обумовлений зміною звичної обстановки для коней, транспортування на тривалій відстані тощо [6, 7].

Мета роботи полягала у вивченні поширення, причин та клінічних ознак захворювань із синдромом кольок у коней двох приватних конейферм.

Згідно наших спостережень коліки здебільшого проявлялися в одних і тих самих тварин, навіть за незначних порушень годівлі та утримання. Найчастіше у коней реєстрували катаральну ентералгію (41,2 % від загальної кількості захворілих з синдромом кольок), метеоризм кишечника – 29,4 % і копростаз – 20,6 % від загальної кількості захворілих на кольоковий синдром.

Катаральна ентералгія зустрічалася в зимово-весняний період, що пов'язано з переохолодженням коней, яке викликане порушенням умов утримання (напування холодною водою, особливо відразу після фізичного навантаження, несвоєчасний загін тварин у приміщення при низькій зовнішній температурі – (–10–15⁰ С).

Причини метеоризму кишечника – поїдання минулорічної пшеничної соломи, різка зміна раціону з додаванням збільшеної кількості зерна (надлишок крохмалю), а зменшення сіна (недостатність клітковини). Хімо- і копростаз проявлялися у коней після 12-річного віку в зимовий період. Причинами їх виникнення були: моногодівля малопоживним сухими кормами, а зелені корми, корнеплоди – відсутні, несвоєчасне напування тварин, нестача мінеральних речовин та вітамінів, гіподинамія, виснаження тварин внаслідок хронічних захворювань печінки, нирок, серця, незадовільний стан зубів.

Катаральна ентералгія проявлялася такими клінічними симптомами: тварин під час нападу кольок були збудженими, в період ремісії – пригнічені. Температура тіла – 37,6–38,0⁰ С, у деяких незначна гіпертермія (38,7–39,1⁰ С). Частота пульсу – 25–30 уд./хв. (в окремих випадках – 45–50), частота дихання – 17–22 дих/ рухів за хв. Напади болю проявлялися впродовж 5–20 хв, потім у коней наставало поліпшення загального стану. Тварини здебільшого стояли, опустили голову вниз або оглядалися на черево (поза „спостерігача”). Час від часу у них відмічали стогін. За наступного нападу болю коні „гребли” грудними кінцівками землю, тазовими били себе по животі або відбивали назад. За сильного болю тварини миттєво падали на землю, качалися і стогнали. Коні приймали позу до сечовиділення, але сеча виділялася невеликими порціями, інколи взагалі відсутня. Акт дефекації почашений, калові маси не сформовані, з великою кількістю неперетравлених решток корму та слизу. Під час дослідження крові – плейохромія, макроцитоз.

Метеоризм кишечника у коней розвивався поступово. У перший день відмічали анорексію і збудження. Температура тіла в нормі, тахіпноє (46–56), тахікардія (60–66 уд/хв). При наданні лікувальної допомоги (спазмолітичні і знеболювальні засоби) напади болю

зникали, у тварин з'являвся апетит, однак через 1–4 год знову розвивався синдром колюк. На другий день у коней відмічали збільшення черева (особливо правої голодної ямки), черевні м'язи сильно напружені. При аускультатії кишечника у деяких тварин виявляли гучний звук „падіння краплі води на метал”. Напади болю посилювалися (знеболювальні засоби не давали лікувального ефекту). Коні раптово падали на землю, переверталися через спину, вставали, іноді у них спостерігали нестримний рух вперед. Періоди збудження змінювалися періодами пригнічення. Коні в більшості випадків намагалися лягти, упиралися головою в підлогу, стогнали, не проявляли реакції на зовнішні подразники. Акт дефекації у більшості тварин (66,7 %) відсутній. У коней – полакіурія, сеча виділялася невеликими порціями червоно-коричневого кольору. Коні часто покривалися потом. На третій день захворювання стан у деяких тварин (33,3 %) поліпшувався. У решти – полегшення не спостерігали. Навпаки, збудження коней змінювалося сильним пригніченням, у них виявляли гіпертермію (39,6–40,6⁰ С), тахікардію (90–98 уд/хв), гіперемію та ціаноз видимих слизових оболонок.

За копростазу клінічні ознаки були нестерпними: у коней періодично незначне збудження, вони „шкребли” грудними кінцівками землю, озиралися на черево, безцільно блукали, обережно лягали, стогнали, качалися по землі і знову вставали, періодично у них проявлявся стогін. Температура тіла в нормі, однак у 2 тварин із 6 виявили субфебрильну лихоманку (38,6–38,9⁰ С), частота пульсу на нижній межі норми (28–24 уд/хв), дихання без змін (8–12 дих. рухів). Надалі у коней спостерігали анорексію. Язик із сірим нашаруванням, з ротової порожнини гнильний запах. Перистальтика тонкого кишечника в перші дні хвороби збережена, на 2–3-й день – ослаблена; товстого – послаблена. Дефекація не часта.

Таким чином, проведені нами дослідження показують, що хвороби з синдромом колюк є поширеними серед коней господарств, причини їх зумовлені здебільшого порушенням умов годівлі та утримання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головаха В.І. Діагностика гепатопатії у коней, хворих на ентералгію. Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту: зб. наук. праць. Вип. 28. Біла Церква, 2004. С. 49–56.
2. Gonçalves S., Julliard V., Leblond A. Risk factors associated with colic in horses. Vet Res. 2002. 33(6). P. 641–52. DOI:10.1051/vetres:2002044.
3. Farrell A, Kersh K, Liepman R, Dembek K.A. Development of a Colic Scoring System to Predict Outcome in Horses. Front Vet Sci. 2021. 8:697589. DOI:10.3389/fvets.2021.697589.
4. Risk factors, hematological and biochemical profile associated with colic in Delman horses in Gresik, Indonesia/ M.T.E. Purnama et al. F1000Res. 2021. 10. 950 p. DOI:10.12688/f1000research.55312.2.
5. Acute diarrhea in horses: A multicenter Canadian retrospective study (2015 to 2019) / D.E. Gomez et al. Can Vet J. 2022. 63(10). P. 1033–1042. PMID: 36185796; PMCID: PMC9484212.
6. Hudson J.M., Cohen N.D., Gibbs P.G., Thompson J.A. Feeding practices associated with colic in horses. J Am Vet Med Assoc. 2001. 219(10). P. 1419–25. DOI:10.2460/javma.2001.219.1419.
7. Albanese V., Munsterman A., Klohn A. Prevalence of Gastric Ulceration in Horses with Enterolithiasis Compared with Horses with Simple Large Intestinal Obstruction. Vet Sci. 2022. 9(11). 587 p. DOI:10.3390/vetsci9110587.

УДК 619:616.153.284-084:636.2

ОПАНАСЮК І.М., магістрантка

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКИЙ М.Я.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА СУБКЛІНІЧНОГО КЕТОЗУ У КОРІВ

Проблема кетозу в Україні є досить актуальною, тому що завдає значних економічних збитків різним аграрним підприємствам, яке проявляється скороченням термінів експлуатації найбільш цінних високопродуктивних корів, зниженням їх маси тіла, вимушеною вибраковкою та значною кількістю безплідних корів після перехворювання, а також негативним впливом на потомство [1, 2].

Кетоз – одне з найпоширеніших захворювань жуйних тварин, зокрема високопродуктивних корів, яке характеризується порушенням вуглеводно-ліпідного і білкового обміну, супроводжується нагромадженням в